

Waardzegger

In dit nummer:

- kind en natuur
- 25 jaar biologisch boeren
- nieuwe natuur
- de Hanenpoot
- cursus milieu en planologie
- bomen in het nieuws
- geslaagde busexcursie
- introductie nieuwe Website
- natuurscheurkalender
- activiteiten Programma

Herfst 2012

HWL

Hoekschewaards Landschap

Colofon

Waardzegger, een uitgave van
Hoekschewaards Landschap (HWL)
Vereniging voor behoud en ontwikkeling van
natuur en landschap in de Hoeksche Waard.
Verschijning: ieder kwartaal
ISSN 1369-7454
Oplage: 1.750

Lidmaatschap € 20,00 per jaar

Ledenadministratie HWL

postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11 Oud-Beijerland
telefoon: 0186 621 888
Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwl.nl

Openings tijden:
Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur
Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Voorweg 1c Numansdorp
Telefoon: 0186 653 512
Beheerder: Cees Maaker 06 - 12 966 131
redactie@nationaallandschapcentrum.nl

Openings tijden:
Dinsdag t/m zondag 12.00 tot 17.00 uur

HWL en NLC op Internet:

www.hwl.nl
www.nationaallandschapcentrum.nl

Dagelijks Bestuur

Joost Klevit (voorzitter)	078 673 1522
Jan van Alebeek (secretaris)	0186 619 379
Guus van der Pal (penningmeester)	0186 573 705

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie
- Kind en natuur
- 25 jaar biologisch boeren
- Struinen door Argusvlinder
- Nieuwe natuur dichtbij
- De Hanenpoot
- Vooraankondiging cursus milieu en planologie
- Experiment geslaagd
- Bomen in het nieuws
- Afscheid van twee websites
- De Natuur in huis
- Foto Leen de Zeeuw
- Activiteiten programma
- Prikbord: Snel te vinden: belangrijke mailadressen op een rij

Foto's voorpagina: Jan Plaisier

Redactie:

Aad Bruijnzeel
Hanny Willemstein
Jan Plaisier
Iris van der Vlerk (eindredactie)
redactie@hwl.nl

**Kopij lentenummer 2011
inleveren voor 1 februari**

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij een e-mail. Bij voorkeur in Word

Informatie:

Iris van der Vlerk
Tel: 076 564 99 99
redactie@hwl.nl

**Drukkerij
Vanderstoep bv**

Tel.: 078 674 11 88 – E: vdstoep@tiscali.nl

Herfst 2012

WAARDZEGGER

VAN DE REDACTIE

Iris van der Vlerk

Tegenwoordig liggen de (scheur) kalenders voor het volgende jaar al vroeg in de schappen. Voor natuurliefhebbers is er sinds vorig jaar een 'groene kalender' bijgekomen. Een kalender, natuur(lijk) op FSC gecertificeerd papier, waar het plezier in het maken er vanaf straalt. Op pagina 17 vind je meer informatie.

In dit nummer een verhaal over bankhangende kinderen al dan niet met spelcomputer, i-pad of gewoon de tv en hoe je ze naar buiten krijgt.

Over naar buiten gaan gesproken, jaren geleden kon ik ook wel wanhopen want ook mijn kinderen vonden 'binnen' wel heel erg prettig, toen was er niet eens een mobiele telefoon met allerlei spelletjes of een i-pad. Dat is gelukkig allang verleden tijd en ze vinden het alle drie zelfs heerlijk om te wandelen. Ze doen dat ieder op hun eigen wijze. Zo doet de 'jongste' met haar vriend aan geocachen! Vroeger noemde je dat een speurtocht met eenvoudige routebeschrijvingen op papier. Tegenwoordig kan je 'caches' vinden door middel van opgegeven coördinaten. Niet alleen in ons land maar over de hele wereld zijn 'caches' verstoppt. Het is een leuke sport, het is een spel en je komt er toch mee buiten. Bijna onvoorstelbaar hoe snel iets zo'n vlucht heeft kunnen nemen. Voor meer informatie kijk op www.geocachen.nl

Ook zonder 'caches' is het goed wandelen in de Hoeksche Waard. Struinen door Argusvlinder vertelt daar meer over verderop in dit nummer. Er is ook nieuwe natuur bijgekomen, dat kun je lezen op pagina acht.

De artikelschrijvers hebben weer heel erg hun best gedaan om kopij aan te leveren en ook al is het geen dik nummer, wat er instaat is de moeite van het lezen waard.

De herfst is mijn favoriete jaargetijde, ik geniet van de geuren en de kleuren. Ik wens jullie een prachtige herfst toe!

Foto's: Jan Plaisier

VAN DE REDACTIE

Iris van der Vlerk

Tegenwoordig liggen de (scheur) kalenders voor het volgende jaar al vroeg in de schappen. Voor natuurliefhebbers is er sinds vorig jaar een 'groene kalender' bijgekomen. Een kalender, natuur(lijk) op FSC gecertificeerd papier, waar het plezier in het maken er vanaf straalt. Op pagina 17 vind je meer informatie.

In dit nummer een verhaal over bankhangende kinderen al dan niet met spelcomputer, i-pad of gewoon de tv en hoe je ze naar buiten krijgt.

Over naar buiten gaan gesproken, jaren geleden kon ik ook wel wanhopen want ook mijn kinderen vonden 'binnen' wel heel erg prettig, toen was er niet eens een mobiele telefoon met allerlei spelletjes of een i-pad. Dat is gelukkig allang verleden tijd en ze vinden het alle drie zelfs heerlijk om te wandelen. Ze doen dat ieder op hun eigen wijze. Zo doet de 'jongste' met haar vriend aan geocachen! Vroeger noemde je dat een speurtocht met eenvoudige routebeschrijvingen op papier. Tegenwoordig kan je 'caches' vinden door middel van opgegeven coördinaten. Niet alleen in ons land maar over de hele wereld zijn 'caches' verstopt. Het is een leuke sport, het is een spel en je komt er toch mee buiten. Bijna onvoorstelbaar hoe snel iets zo'n vlucht heeft kunnen nemen. Voor meer informatie kijk op www.geocachen.nl

Ook zonder 'caches' is het goed wandelen in de Hoekschewaard. Struinen door Argusvlinder vertelt daar meer over verderop in dit nummer. Er is ook nieuwe natuur bijgekomen, dat kun je lezen op pagina acht.

De artikelschrijvers hebben weer heel erg hun best gedaan om kopij aan te leveren en ook al is het geen dik nummer, wat er instaat is de moeite van het lezen waard.

De herfst is mijn favoriete jaargetijde, ik geniet van de geuren en de kleuren. Ik wens jullie een prachtige herfst toe!

Foto's: Jan Plaisier

KIND EN NATUUR

Bob Wiggers

De scholen zijn weer begonnen, de vakantie is voorbij. Als grootvader mocht ik ook deze zomer enkele dagen de zorgtaak voor mijn kleinkinderen op me nemen. Elke keer weer een feest, maar ook wel een beetje een uitputtingsslag.

Onwillekeurig vergelijk je toch het gedrag van de kinderen van nu met jezelf als 8 tot 11 jarige. Veel herken je, maar er zijn ook grote verschillen. In mijn tijd – zeg de oude man – waren er geen DVD filmpjes, geen computers en i-pads. Attributen waar de hedendaagse jeugd letterlijk en figuurlijk mee kan lezen en schrijven.

Uren kunnen kinderen daar nu mee bezig zijn, hangend in de bank voor de buis of met de i-pad in de hand. Soms klinken wat ondefinieerbare geluiden, maar meestal hebben ze het volume al gedempt. Dat is door de ouders er in ieder geval goed ingebracht. In mijn kinderjaren was er nog geen 'naschoolse'. Je kwam thuis en ging

meteen buiten spelen op straat of in de buurt, het liefst op 'het veldje'. Een stukje onontgonnen terrein met gras - voetbalen-, een slootje - vissen en kikkers vangen -, en bosjes - diefje met verlos -. Geen enkel ontwerp, een stukje land tussen de huizen.

Nu met werkende ouders blijven de kids - zo heten ze tegenwoordig - na de lessen op school, waar ze wat spelen op de speelplaats of doen spelletjes met de juffen van de naschoolse. Het oudste meisje van 11 jaar heeft mazzel, want die gaat na school naar Pinoké, een hockeyclub, waar ze ook naschoolse hebben en tegelijk de pupillen trainen.

Al dit bovenstaande heb ik geschreven om te benadrukken dat de kinderen tegenwoordig heel veel binnen zitten. Dat gedrag zetten ze natuurlijk voort bij Opa. Lekker hangen met een filmpje voor de buis of een spelletje op de computer. Je laat dat uiteraard grootmoedig toe, tot op zekere hoogte. Dan wil ik zelf ook wel weer eens naar buiten. Dus stel ik voor om een lekkere wandeling te maken. Het enthousiasme

knalt er bij de kinderen uit: 'nog even dit filmpje uitzien opa', 'hè nee, ik zit midden in een game', 'ik heb alleen slippers meenomen (uiteraard niet waar)', 'toch niet weer een modderpad?'. Bedenk het maar, ze vinden wel tegenargumenten. Nou ja, ik chargeer enigszins, velen zullen het toch wel herkennen. Mijn machtspositie misbruikend en alle bezwaren wegvegend klik ik de TV uit

en zet de computer af. Ik paai ze met wat lekkers en zet ze in de auto. Favoriete plekken voor mij zijn de Staart bij Klein Profijt of het Veerbos bij het NLC. Je hebt meteen een plek om achteraf een kleine consumptie te nemen. Zo gauw je bent uitgestapt en in het veld

loopt zijn het andere kinderen. Alles is meteen avontuur, de boom over de greppel, het door opa met zijn lange benen in een lange broek, door de prikkelpanten gemaakte paadje, waar ze glechelend in hun korte broekje zonder geprikt te worden doorheen gaan, de klimbomen of de 'wilde koeien' of paarden. Het jochie vindt altijd wel een grote stok, dat meteen een geweer of bazooka wordt. Het jongste meisje komt aangehold met een gevangen vlinder, die we na bestudering weer laten fladderen.

Er wordt niet meer getaald naar games of filmpjes; de natuur prikkelt hun fantasie en ze hebben dikke pret. Een geschaafde knie wordt getroost met een kus, een pleister en het vooruitzicht van een cola in KP of NLC.

Een lange inleiding om te komen op het onderwerp van mijn verhaal. Dit najaar staan kind en natuur nog eens speciaal in de belangstelling van HWL. We hebben op Klein Profijt en het NLC en in 's Gravendeel al klassikaal natuuronderwijs voor de hoekschewaardse jeugd. Er zijn al ganzenbord paden en een pad voor de naschoolse opvang, waar groepen kinderen al of niet onder leiding van de naschoolse juf zich buiten in de natuur rond het bezoekerscentrum kunnen uitleven.

Op 11 september was er een symposium over waarin het belang van spelen in en met de natuur voor kinderen werd toegelicht. Nieuwbouwwijken met saaie veranda's, speeltuintjes dove de fantasie van de kinderen, ongeordende natuurelementen als klimbomen, modderbadjes, bosjes en planten - ook met stekels - prikkelen de fantasie en maken het avontuur voor de kinderen. Ze gaan klimmen, evenwicht lopen, springen, kortom: ze bewegen.

Op 6 oktober was er een themadag 'jeugd en natuur' op het terrein van het NLC in Numansdorp. Dit is één van de vier 'markten' die HWL organiseert. Deze dag hebben we ons speciaal gericht op kinderen, in samenwerking met de scoutinggroepen van de Hoeksche Waard. Ook voor hun uniek dat zij met

en zet de computer af. Ik paai ze met wat lekkers en zet ze in de auto. Favoriete plekken voor mij zijn de Staart bij Klein Profijt of het Veerbos bij het NLC. Je hebt meteen een plek om achteraf een kleine consumptie te nemen.

Zo gauw je bent uitgestapt en in het veld

loopt zijn het andere kinderen. Alles is meteen avontuur, de boom over de greppel, het door opa met zijn lange benen in een lange broek, door de prikkelpanten gemaakte paadje, waar ze giechelend in hun korte broekje zonder geprikt te worden doorheen gaan, de klimbomen of de 'wilde koeien' of paarden.

Het jochie vindt altijd wel een grote stok, dat meteen een geweer of bazooka wordt. Het jongste meisje komt aangehold met een gevangen vlinder, die we na bestudering weer laten fladderen.

Er wordt niet meer getaald naar games of filmpjes; de natuur prikkelt hun fantasie en ze hebben dikke pret. Een geschaafde knie wordt getroost met een kus, een pleister en het vooruitzicht van een cola in KP of NLC.

Een lange inleiding om te komen op het onderwerp van mijn verhaal. Dit najaar staan kind en natuur nog eens speciaal in de belangstelling van HWL.

We hebben op Klein Profijt en het NLC en in 's Gravendeel al klassikaal natuur-onderwijs voor de hoeksche waardse jeugd. Er zijn al ganzenbord paden en een pad voor de naschoolse opvang, waar groepen kinderen al of niet onder leiding van de naschoolse juf zich buiten in de natuur rond het bezoekerscentrum kunnen uitleven.

Op 11 september was er een symposium over waarin het belang van spelen in en met de natuur voor kinderen werd toegelicht. Nieuwbouwwijken met saai verantwoorde speeltuintjes doven de fantasie van de kinderen, ongeordende natuurelementen als klimbomen, modderbadjes, bosjes en planten - ook met stekels - prikkelen de fantasie en maken het avontuur voor de kinderen. Ze gaan klimmen, evenwicht lopen, springen, kortom: ze bewegen.

Op 6 oktober was er een themadag 'jeugd en natuur' op het terrein van het NLC in Numansdorp. Dit is één van de vier 'markten' die HWL organiseert. Deze dag hebben we ons speciaal gericht op kinderen, in samenwerking met de scoutinggroepen van de Hoeksche Waard. Ook voor hun uniek dat zij met

elkaar samen werken en *met* ons een dag vol activiteiten voor de kinderen hebben georganiseerd. Hierbij moet je denken aan een hindernisbaan, een zweefbaan over de vijver, kano's in de vijver met de waterscouts, met een truck van weer een andere scoutgroep over het terrein naar het Veerbos, waar weer allerlei spannende dingen met bomen werden gedaan.

Maar ook was er een relatie met dieren, zoals het vangen van waterbeestjes en met een zoekkaart uitvinden wat dat voor diertjes zijn. En nog veel meer!

En dan de schapen! HWL heeft tegenwoordig een kleine kudde. Deze wordt ingezet op dijken en taluds, die beheerd worden door HWL om bloemrijke grasdijken te maken. Een weelde aan kleuren van bloemen, maar ook van insecten, vogels en zoogdieren. Hierover is op die dag ook in het NLC een op kinderen gerichte tentoonstelling geopend. Bloemdijken met het schaap als tuinman! Naast foto's van de HWL natuurfo-

toclub worden ook tekeningen gebruikt, die zijn gemaakt door Joop van der Berg. Op 6 oktober is ook een start gemaakt met de cursus 'scharrelkids'. Een project, waarbij begeleiders van HWL met kinderen en hun (groot)ouders wandelingen gaan maken in de natuur en zo spelenderwijs beide groepen vertrouwd maken met wat in de HW als natuur te vinden is en hoe je er samen van kan genieten.

Wanneer de stadse bleekneusjes weer bij Opa komen logeren neemt hij ze weer mee naar de modderpaden en de prikkelpanten. Thuis vragen hun vader en moeder dan aan hun kinderen hoe het was bij Opa. En wanneer zij dan zeggen 'fat cool', is Opa diep tevreden.

Foto's: Bob Wiggers

25 JAAR BIOLOGISCH BOEREN

Arie Pieters

'Mees en Ageeth Visser waren al 'biologisch bezig' toen het nog lang geen 'trend' was' Voor de biologische boerderij Landzicht van Mees en Ageeth Visser is 2012 een feestelijk jaar. Zij vieren namelijk het 25 jarig bestaan van hun biologische bedrijf aan de Broeksewag nabij Strijen.

Daarmee leveren zij meteen het bewijs dat er anno 2012 een steeds groeiende behoefte is aan biologische producten. Tegenwoordig komt er steeds meer vraag naar biologische producten, iets wat waarschijnlijk mede is ingegeven door de vele voedsel schandalen tijdens het afgelopen decennium. Mees Visser besloot echter al een kwart eeuw geleden om het roer om te gooien. Zijn bedrijf hield stand, ook in een tijd dat sommigen nog vraagtekens plaatsten bij de levensvatbaarheid van biologische

boerenbedrijven. Mees Visser vertelt over de omschakeling: 'Toen ik op onze boerderij kwam werken, werkten we nog 'gangbaar': produceren voor een zo hoog mogelijke opbrengst tegen een zo laag mogelijke kostprijs.

Mij werd toen al snel duidelijk dat het verzorgen van de aarde en het kijken naar de groei en vitaliteit van de planten niet bepaald voorop stonden. Dat de vitaliteit van de planten te wensen over liet zette mij toch wel ernstig aan het denken. Wat konden zwakke planten, waarvan de groei puur door kunstmest werd versneld en die telkens met bestrijdingsmiddelen moesten worden behandeld, ons als mens nog bieden?

Mede omdat er ook de wens was meer in harmonie met de natuur te werken besloten Mees en Ageeth daarom 25 jaar geleden over te schakelen op 'biologisch'. Als ze nu terugkijken op de achterliggende 25 jaar dan is de conclusie dat de oogst van al die jaren

pionieren veel groter is dan zij ooit hadden gehoopt en gedacht. Maar het begin was behoorlijk onzeker vertelt Mees: 'Het onkruid zorgde in het begin voor problemen, maar nu hebben we het teeltplan en de mechanisatie op orde en

mede daardoor het onkruid veel beter onder de knie. De afzet was 25 jaar geleden ook heel onzeker, maar afzet van biologische producten is de afgelopen jaren alleen maar gestegen. Onze unieke afzetformule, waarbij we werken met groenteabonnementen, is fantastisch en werkt heel duidelijk door in onze bedrijfsvoering. We hebben nu een bloeiende boerderij en daar zijn we best trots op. Op dit

moment telen we zo'n 40 verschillende soorten groenten en kruiden'.

Landzicht heeft overigens ook nog een prachtige bloementuin van circa 7500 vierkante meter, waarop 57 verschillende soorten bloemen groeien. En men is nu bezig met het volgende project; het aanpakken van de energievoorziening middels zonne-energie. Mees en Ageeth willen dit realiseren via 'crowdfunding'. Men gaat het geld voor dit project dus niet lenen bij de bank, maar bij 50 abonnees van hun groenteabonnement. Met zonne-energie wordt Landzicht dus straks nog 'groener'.

Foto: Arie Pieters

boerenbedrijven. Mees Visser vertelt over de omschakeling: 'Toen ik op onze boerderij kwam werken, werkten we nog 'gangbaar': produceren voor een zo hoog mogelijke opbrengst tegen een zo laag mogelijke kostprijs.

Mij werd toen al snel duidelijk dat het verzorgen van de aarde en het kijken naar de groei en vitaliteit van de planten niet bepaald voorop stonden. Dat de vitaliteit van de planten te wensen over liet zette mij toch wel ernstig aan het denken. Wat konden zwakke planten, waarvan de groei puur door kunstmest werd versneld en die telkens met bestrijdingsmiddelen moesten worden behandeld, ons als mens nog bieden?

Mede omdat er ook de wens was meer in harmonie met de natuur te werken besloten Mees en Ageeth daarom 25 jaar geleden over te schakelen op 'biologisch'. Als ze nu terugkijken op de achterliggende 25 jaar dan is de conclusie dat de oogst van al die jaren

pionieren veel groter is dan zij ooit hadden gehoopt en gedacht. Maar het begin was behoorlijk onzeker vertelt Mees: 'Het onkruid zorgde in het begin voor problemen, maar nu hebben we het teeltplan en de mechanisatie op orde en

mede daardoor het onkruid veel beter onder de knie. De afzet was 25 jaar geleden ook heel onzeker, maar afzet van biologische producten is de afgelopen jaren alleen maar gestegen. Onze unieke afzetformule, waarbij we werken met groenteabbonnementen, is fantastisch en werkt heel duidelijk door in onze bedrijfsvoering.

We hebben nu een bloeiende boerderij en daar zijn we best trots op. Op dit

moment telen we zo'n 40 verschillende soorten groenten en kruiden'.

Landzicht heeft overigens ook nog een prachtige bloementuin van circa 7500 vierkante meter, waarop 57 verschillende soorten bloemen groeien. En men is nu bezig met het volgende project; het aanpakken van de energievoorziening middels zonne-energie. Mees en Ageeth willen dit realiseren via 'crowdfunding'. Men gaat het geld voor dit project dus niet lenen bij de bank, maar bij 50 abonnees van hun groenteabonnement. Met zonne-energie wordt Landzicht dus straks nog 'groener'.

Foto: Arie Pieters

STRUINEN DOOR ARGUSVLINDER

Frank van Gessele

In 2002 werd de uitvoering van Project Argusvlinder in het oosten van de Hoeksche Waard afgerond. Een ambitieus plan was werkelijkheid geworden! Niet voor iedere Hoekschewaarder zal Argusvlinder inmiddels een open boek zijn.

Ook voor schrijver, afkomstig van West, was 'Argusvlinder' tot dusver niet meer dan de letterlijke betekenis van het woord: fraai, maar snel weer weg. Tot de verhuizing naar Oost, eind vorig jaar, nieuwe 'werelden' openden. Daarom hier een korte impressie van dit bijzondere project, tien jaar na dato.

Foto. Grassland met orchideeën

Totstandkoming

In het boek van Hoekschewaards Landschap 'Kreken van de Hoeksche Waard' (2006) wordt de totstandkoming van het succesvolle project uitvoerig beschreven. De natuurkwaliteit in de Waard was in de jaren zeventig belabberd ten gevolge van o.m. eerdere ruilverkavelingen waarin nauwelijks plaats was voor natuur. Waterpeilen werden verlaagd, kreken rechtgetrokken en kreekoevers chemisch van (on)kruiden ontdaan. Het Nationaal Natuurbeleidsplan (1990) bracht de ommekeer. HWL ging op verzoek van de provincie Zuid-Holland aan de slag met het Krekenplan. Inmiddels was de Landinrichting Hoeksche Waard Oost (1984) in volle gang. De provincie presenteerde de P.E.H.S. - Provinciale Ecologische Hoofd Structuur - (1990). Los hiervan volgde in 1997 de bekendmaking van de definitieve route van de HSL. Al deze plannen werden in

elkaar gesmeed tot een plan met als uitkomst een efficiëntere landinrichting voor de agrariërs, sterke verbetering van natuurwaarden en ook recreatieve mogelijkheden. Kreken werden verbreed en met elkaar verbonden. Bloemrijke graslanden ontstonden, rietmoerassen, bosjes en er kwam kleur in de oevers. Er werd een wandelpadennetwerk aangelegd. Een voor de natuur in onze streek zeer succesvol resultaat, voor een belangrijk deel tot stand gebracht dank zij de volhardende inzet van enthousiaste HWL bestuurders.

Foto: kalmoes

Natuurwaarden

Een wandeling langs een van de kreken van Argusvlinder kan in elk jaargetij en ieder seizoen heeft z'n eigen bekoring. In het voorjaar brengen zangvogels als Blauwborst, Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine karekiet en Rietgors het lentegevoel. Ook Buizerd en Bruine kiekendief komt u gegarandeerd tegen op de wandeling. Een ontroeping met de IJsvogel behoort zeker tot de mogelijkheden. Tenslotte zijn (vooral) de graslandjes op enkele locaties langs de kreken floristisch om van te watertanden. Deze gebiedjes herbergen o.m. plantensoorten als Brede orchis, Rietorchis, Gevlekte rietorchis en Bijenorchis. Ook wordt er de Klavervreter aangetroffen. Zoals veel parasieten mist het blad van deze bremraap bladgroen waardoor het geen voedsel kan produceren. De Klavervreter parasiteert vooral klaver en andere soorten uit de vlinderbloemenfamilie. De stoffijne zaden van een Klavervreter kunnen jaren overleven voor ze uitkomen.

Als er een gastheer in de buurt is, reageert het zaadje op chemische stoffjes die de wortel verspreidt. De Klavervreter hecht zich aan de wortel en haalt er water en voedsel uit.

Behalve aan orchideeën zijn de graslandjes langs de kreken rijk aan zeggen (Zeegroene zegge, Moeraszegge, Tweerijige zegge, IJle zegge), russen (Zomprus, Platte rus, Paddenrus) en tal van andere prachtige planten, die de bloemenweiden kleur geven. In de

zomer bloeit er het Echt duizendguldenkruid, de Rode - en de Kleverige ogenstroost, de Kleine leeuwentand en de fleurige Heelblaadjes. Langs de kreekoevers kleuren planten als Kattenstaart het landschap paars. De planten worden vergezeld door Gele en Witte waterkers, Kalmoes en Grote waterweegbree.

Locatie

Plan Argusvlinder kunt u grofweg vinden in de driehoek Puttershoek, Strijen, 's-Gravendeel.

U kunt langs de meeste kreken vrij wandelen. Zeer aanbevelenswaardig is een van de gemarkeerde routes (b.v. Groot Koninkrijkroute, Vliet & Dieproute, Kooilandroute). Starten kan in ieder van de genoemde dorpen.

Struinen door Argusvlinder, van harte aanbevolen!

Foto's: Frank van Gessele

Foto: kalmoes

Als er een gastheer in de buurt is, reageert het zaadje op chemische stoffjes die de wortel verspreidt. De Klavervreter hecht zich aan de wortel en haalt er water en voedsel uit.

Behalve aan orchideeën zijn de graslandjes langs de kreken rijk aan zeggen (Zeegroene zegge, Moeraszegge, Tweerijge zegge, IJle zegge), russen (Zomprus, Platte rus, Paddenrus) en tal van andere prachtige planten, die de bloemenweiden kleur geven. In de

zomer bloeit er het Echt duizendguldenkruid, de Rode - en de Kleverige ogenstroost, de Kleine leeuwentand en de fleurige Heelblaadjes. Langs de kreekoevers kleuren planten als Kattenstaart het landschap paars. De planten worden vergezeld door Gele en Witte waterkers, Kalmoes en Grote waterweegbree.

Natuurwaarden

Een wandeling langs een van de kreken van Argusvlinder kan in elk jaargetij en ieder seizoen heeft z'n eigen bekoring. In het voorjaar brengen zangvogels als Blauwborst, Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine karekiet en Rietgors het lentegevoel. Ook Buizerd en Bruine kiekendief komt u gegarandeerd tegen op de wandeling. Een ontroeting met de IJsvogel behoort zeker tot de mogelijkheden.

Tenslotte zijn (vooral) de graslandjes op enkele locaties langs de kreken floristisch om van te watertanden. Deze gebiedjes herbergen o.m. plantensoorten als Brede orchis, Rietorchis, Gevlekte rietorchis en Bijenorchis. Ook wordt er de Klavervreter aangetroffen. Zoals veel parasieten mist het blad van deze bremraap bladgroen waardoor het geen voedsel kan produceren. De Klavervreter parasiteert vooral klaver en andere soorten uit de vlinderbloemenfamilie. De stoffijne zaden van een Klavervreter kunnen jaren overleven voor ze uitkomen.

Locatie

Plan Argusvlinder kunt u grofweg vinden in de driehoek Puttershoek, Strijen, 's-Gravendeel.

U kunt langs de meeste kreken vrij wandelen. Zeer aanbevelenswaardig is een van de gemarkeerde routes (b.v. Groot Koninkrijkroute, Vliet & Dieproute, Kooilandroute). Starten kan in ieder van de genoemde dorpen.

Struinen door Argusvlinder, van harte aanbevolen!

Foto's: Frank van Gessele

De meeste andere sites beloofden veel informatie over onkruidbestrijding. Volgens de boeken neemt de Hanenpoot de derde plaats in op de ranglijst van de meest gevreesde onkruiden ter wereld.

Hanenpoot

Zowel op bouwland als langs wegranden profiteren ze van de chemische onkruidbestrijding. Evenals maïs zijn ze ongevoelig voor het bestrijdingsmiddel atrazine, waarmee andere planten in maïsvelen bestreden worden. Langs wegen verschijnen ze in zandstroken langs het wegdek, waar de begroeiing in het voorjaar met herbiciden gedood is. Als laatkiemers krijgen ze daar juist een kans door de vernietiging van de overige vegetatie. Waarschijnlijk profiteren ze ook van het pekelen van wegen: in tegenstelling tot de meeste andere planten kunnen ze niet zonder natrium en een hoofdbestanddeel van strooizout is natriumchloride.

Soms kan van de nood ook een deugd gemaakt worden. De vruchten van deze familie worden ook als vogelzaad en graan gebruikt. De groene delen worden

ook wel gebruikt als veevoer, met name voor varkens.

Ook het Harig Vingergras kwamen we tegen. Deze neemt op de wereldranglijst van gevreesde onkruiden de elfde plaats in. Dit gras wordt ook wel bloedgiert genoemd. In Nederland was het tamelijk zeldzaam, maar het heeft zich de laatste tientallen jaren duidelijk uitgebreid. Harig Vingergras heeft meer warmte nodig dan glad vingergras. In het verleden kwam het vooral in het warme en droge Midden-Limburg voor. Nu is het ook talrijk in industriegebieden, langs snelwegen en op spoorwegterreinen. Nu is het dus ook gesignaleerd in de Hoekschewaard. U kunt het herkennen aan vijf of zes bloeistengeltjes per opstijgende stengel. Het zijn net vijf dunne vingertjes.

Harig vingergras

Met dank aan Elza van Dorser Benne voor het leveren van de foto's.

GEEF NATUUR EN LANDSCHAP EEN STEM!

Het cursusteam

Vooraankondiging Cursus 'Milieu en Planologie'

De manier waarop wij met natuur en landschap omgaan is vastgelegd in wet- en regelgeving. Ondanks de mondigheid van de tegenwoordige burger en de uitstekende toegankelijkheid van al deze regels via internet ziet menig een dit als een lastig woud, waarin je maar moeilijk je weg kunt vinden. Wat staat er in een structuurvisie of een bestemmingsplan, hoe komen zulke plannen tot stand, wanneer is er sprake van een milieu-effectrapport, hoe kun je op deze plannen reageren en wat is de meest doeltreffende manier om je mening kenbaar te maken?

Vereniging Hoekschewaards Landschap ziet dit als een van haar belangrijkste opdrachten in het Nationaal Landschap Hoeksche Waard: de weg vinden en vervolgens natuur en landschap een stem geven! Beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging, zo formuleert HWL haar taak.

Hoekschewaards Landschap organiseert een cursus waarin deze vragen aan bod komen. De cursus geeft inzicht in procedures en regelgeving op het gebied van natuur en ruimtelijke ordening en de manier waarop HWL er mee omgaat. Naast de noodzakelijke theorie wordt veel gewerkt met praktijkvoorbeel-

den uit de Hoeksche Waard.

Onderwerpen

Ruimtelijke ordening, beleid en regelgeving, procedures, structuurvisie, bestemmingsplannen
Nationaal landschap Hoeksche Waard
Milieu-effectrapport
Natura2000
Natuurbeleid, Natuurbeschermingswet en Flora en faunawet
Waterbeleid en -beheer

Wanneer?

De cursus bestaat uit 4 theorielessen en twee praktijkdelen.
De theorielessen zijn op vier opvolgende maandagavonden van 19:30 tot 21:30. Gestart wordt op 22 oktober 2012. Vervolgd wordt op 29 oktober, 5 november en 12 november.
De praktijkdelen zijn op de zaterdagen 3 en 17 november, in de ochtend.

Kan ik meedoen?

Er is geen speciale kennis nodig om aan de cursus deel te nemen. Van de cursisten wordt wel verwacht dat zij actief betrokken zijn bij de onderwerpen of daar actief in willen worden, bijvoorbeeld als mondig burger, bewonersorganisatie, actiegroep of in verenigingsverband. Vereniging Hoekschewaards Landschap biedt daartoe overigens een prima gelegenheid via de werkgroep 'Milieu en Planologie'.

De kosten voor deze cursus zijn € 20,00 voor leden van Hoekschewaards Landschap en € 30,00 voor niet-leden. Aanmelden kan via cursussen@hwil.nl.

Graag tot ziens op de cursus.
Het landschap heeft je nodig!

GEEF NATUUR EN LANDSCHAP EEN STEM!

Het cursusteam

Vooraankondiging Cursus 'Milieu en Planologie'

De manier waarop wij met natuur en landschap omgaan is vastgelegd in wet- en regelgeving. Ondanks de mondigheid van de tegenwoordige burger en de uitstekende toegankelijkheid van al deze regels via internet ziet menig een dit als een lastig woud, waarin je maar moeilijk je weg kunt vinden. Wat staat er in een structuurvisie of een bestemmingsplan, hoe komen zulke plannen tot stand, wanneer is er sprake van een milieu-effectrapport, hoe kun je op deze plannen reageren en wat is de meest doeltreffende manier om je mening kenbaar te maken?

Vereniging Hoekschewaards Landschap ziet dit als een van haar belangrijkste opdrachten in het Nationaal Landschap Hoeksche Waard: de weg vinden en vervolgens natuur en landschap een stem geven! Beleidsbeïnvloeding en belangenbehartiging, zo formuleert HWL haar taak.

Hoekschewaards Landschap organiseert een cursus waarin deze vragen aan bod komen. De cursus geeft inzicht in procedures en regelgeving op het gebied van natuur en ruimtelijke ordening en de manier waarop HWL er mee omgaat. Naast de noodzakelijke theorie wordt veel gewerkt met praktijkvoorbeel-

den uit de Hoeksche Waard.

Onderwerpen

Ruimtelijke ordening, beleid en regelgeving, procedures, structuurvisie, bestemmingsplannen
Nationaal landschap Hoeksche Waard
Milieu-effectrapport
Natura2000
Natuurbeleid, Natuurbeschermingswet en Flora en faunawet
Waterbeleid en -beheer

Wanneer?

De cursus bestaat uit 4 theorielessen en twee praktijkdelen.
De theorielessen zijn op vier opvolgende maandagavonden van 19:30 tot 21:30. Gestart wordt op 22 oktober 2012. Vervolgd wordt op 29 oktober, 5 november en 12 november.
De praktijkdelen zijn op de zaterdagen 3 en 17 november, in de ochtend.

Kan ik meedoen?

Er is geen speciale kennis nodig om aan de cursus deel te nemen. Van de cursisten wordt wel verwacht dat zij actief betrokken zijn bij de onderwerpen of daar actief in willen worden, bijvoorbeeld als mondige burger, bewonersorganisatie, actiegroep of in verenigingsverband. Vereniging Hoekschewaards Landschap biedt daartoe overigens een prima gelegenheid via de werkgroep 'Milieu en Planologie'.

De kosten voor deze cursus zijn € 20,00 voor leden van Hoekschewaards Landschap en € 30,00 voor niet-leden. Aanmelden kan via cursussen@hwil.nl.

Graag tot ziens op de cursus.
Het landschap heeft je nodig!

EXPERIMENT GESLAAGD

Marianne van der Waal

Na afloop van de eerste Nationaal-landschap-gidsencursus, had HWL er ineens een flink aantal gidsen bij die het Nationaal Landschap Hoeksche Waard kunnen promoten.

Zij brengen tijdens excursies niet alleen de natuur, maar ook de cultuurhistorie en de agrarische sector onder de aandacht.

Naast excursies naar natuurgebieden zijn ook dorpswandelingen, bezoek aan molens, kerken en boerderijen op het programma gekomen. Om iedereen in de gelegenheid te stellen aan een excursie deel te nemen werd op 19 mei een bustocht georganiseerd. Als proef, om te kijken of daar behoefte aan zou zijn. Niet iedereen is tenslotte in staat om aan een wandel- of fietsexcursie deel te nemen. Er waren inderdaad een aantal minder mobiele personen bij. Zelfs een dame uit 1924 die zo enthousiast was over dit initiatief, dat ze vier vriendinnen overhaalde om ook mee te gaan.

Om 13.00 uur vertrok het knusse busje met 20 deelnemers vanaf het busstation Heinenoord voor een tocht door de oostelijke Hoeksche Waard. Het weer was prachtig, de zon scheen heerlijk en overall bloeide het fluitenkruid uitbundig. De gidsen vertelden allerlei wetenswaardigheden over de plekken die we passeerden en op verschillende interessante plaatsen werd een stop gemaakt. Als eerste aan de Appeldijk, waar

Bettine Vlasman enthousiast vertelde over haar project met appelbomen. Ze heeft een bomendeskundige ingeschakeld om de bomen te determineren en nu staan er naambordjes bij elke boom. Ook over de vele dieren zoals witte pauwen, bijzondere sierduiven en vooral de kudde alpaca's kon Bettine boeiend vertellen.

Via het Oudeland van Strijen ging de rit naar de prachtige, statige boerderij Ipenburg van de familie de Geus in Mookhoek. Mevrouw Joke de Geus wachtte ons op en vertelde over de geschiedenis van de boerderij en het boerenleven van vroeger en nu. Ook het akkervogelproject en natuurlijke plaagbestrijding, projecten waar zij zich met hart en ziel voor inzet, werden door haar toegelicht. Na een wandeling over het erf ging de rit via de Oeverlanden Hollandse Diep naar de Ambachtelijkheid Cromstrijen. Dick Holster, rasverteller en inwoner van het gebied stapte in de bus en iedereen luisterde ademloos naar zijn gloedvolle verhalen over hoe het er daar vroeger aan toeging, in het toen grootste landbouwbedrijf van Nederland.

Net op tijd kwamen we aan bij het NLC voor een drankje, heerlijk buiten aan de lange picknicktafel. De tocht had langer geduurd dan verwacht maar niemand had daar moeite mee. Volgend jaar de westkant van de Hoeksche Waard? Dat was de vraag van de deelnemers. Een aantal heeft zich al opgegeven voor de volgende keer.... We hopen dan op meer deelnemers, dus lijkt het u wat, houd dan het excursieprogramma van mei volgend jaar in de gaten!

Foto's Marianne van der Waal

BOMEN IN 'T NIEUWS

Arie Pieters

OPNIEUW OUDE WILG ONTDEKT

Er blijven dankzij tips van oplettende mensen interessante oude bomen 'opduiken' in de Hoeksche Waard. Zo kreeg Bomenstichting Fraxinus Excelsior recent een tip van Hoeksche-waards Landschap-bestuurder Cees Mesker over een oude wilg in de buurt van Heinenoord.

Aan het einde van de Boonsweg bleek, helemaal onderaan een dijk, inderdaad een vermoedelijk behoorlijk oude schietwilg te staan. De dijk waar de boom staat is in beheer bij het HWL, dus zodoende hadden mensen die daar aan het werk waren de boom goed van dichtbij kunnen bekijken. Dan valt ook pas goed op hoe dik de stam van de wilg is.

Die is namelijk van de kant van de weg helemaal niet te zien. Inmiddels is de oude boom, die nog in een hele redelijke conditie lijkt te verkeren ook opgemeten. De stamomtrek bleek meer dan vier meter te zijn. En de leeftijd wordt geschat op ergens tussen de 60-80 jaar.

Bomenstichting Fraxinus Excelsior heeft de oude schietwilg inmiddels voorgedragen voor de lijst met waardevolle bomen in de gemeente Binnenmaas.

Net op tijd kwamen we aan bij het NLC voor een drankje, heerlijk buiten aan de lange picknicktafel. De tocht had langer geduurd dan verwacht maar niemand had daar moeite mee. Volgend jaar de westkant van de Hoeksche Waard? Dat was de vraag van de deelnemers. Een aantal heeft zich al opgegeven voor de volgende keer.....We hopen dan op meer deelnemers, dus lijkt het u wat, houd dan het excursieprogramma van mei volgend jaar in de gaten!

Foto's: Marianne van der Waal

BOMEN IN 'T NIEUWS

Arie Pieters

OPNIEUW OUDE WILG ONTDEKT

Er blijven dankzij tips van oplettende mensen interessante oude bomen 'opduiken' in de Hoeksche Waard. Zo kreeg Bomenstichting Fraxinus Excelsior recent een tip van Hoeksche-waards Landschap-bestuurder Cees Mesker over een oude wilg in de buurt van Heinenoord.

Aan het einde van de Boonsweg bleek, helemaal onderaan een dijk, inderdaad een vermoedelijk behoorlijk oude schietwilg te staan. De dijk waar de boom staat is in beheer bij het HWL, dus zodoende hadden mensen die daar aan het werk waren de boom goed van dichtbij kunnen bekijken. Dan valt ook pas goed op hoe dik de stam van de wilg is.

Die is namelijk van de kant van de weg helemaal niet te zien. Inmiddels is de oude boom, die nog in een hele redelijke conditie lijkt te verkeren ook opgemeten. De stamomtrek bleek meer dan vier meter te zijn. En de leeftijd wordt geschat op ergens tussen de 60-80 jaar.

Bomenstichting Fraxinus Excelsior heeft de oude schietwilg inmiddels voorgedragen voor de lijst met waardevolle bomen in de gemeente Binnenmaas.

Eerder dit jaar werd een nog grotere en oudere schietwilg 'ontdekt' in het buurtschap Vuurbaken. Tips over beeldbepalende oude bomen in de regio blijven daarom van harte welkom bij de regionale bomenstichting. Men kan een tip (eventueel met digitaal fotootje) insturen via het volgende e-mailadres: fraxinus.excelsior@planet.nl

LINDE VAN CILLAARSHOEK RUIM 100 JAAR OUD

In het centrum van buurtschap Cillaarshoek staat al heel lang een prachtige linde. Hoe oud hij precies was, was niet helemaal duidelijk. En dus besloot de regionale Bomenstichting Fraxinus Excelsior eens 'op onderzoek' te gaan.

De boom werd o.a. door de bomenstichting eerder op een jaar of 70 geschat. Hoewel het een hele mooie boom, is het (nog) niet een heel erg grote boom. De linde staat tegenover de fraaie oude kerk van Cillaarshoek wel op een hele prominente plaats en daarom vond de bomenstichting het toch interessant om te proberen te achterhalen hoe oud hij nu precies is. Daarvoor werd o.a. de hulp ingeroepen van de gemeente

Strijen en de Oudheidkundige Vereniging van Strijen. Die laatste kon een oude foto van Cillaarshoek voorleggen uit het jaar 1925. Op deze foto stond de linde al als een jonge boom. In de archieven van de gemeente Strijen bleek zelfs het jaar dat de linde was geplant te zijn opgenomen, namelijk 1920. Aangezien de linde toen hij in Cillaarshoek werd aangeplant natuurlijk al een jaar of 8 á 10 oud was kan de leeftijd nu met grote zekerheid worden vastgesteld op minimaal 100 jaar.

De Hoeksche Waard is dus weer een potentieel monumentale boom rijker, want voor een landelijke erkenning en opname in het Register van Monumentale Bomen moet een boom minimaal 80 jaar oud zijn volgens de landelijke Bomenstichting. De linde van Cillaarshoek verkeert in een prima conditie en 'Fraxinus Excelsior' hoopt dan ook dat hij nog zeker enkele eeuwen op die locatie te bewonderen zal zijn.

OP ZOEK NAAR 'VERWEESDE' KONINGINNEBOMEN

Met hulp van het publiek, historische verenigingen en hopelijk ook de gemeenten in de Hoeksche Waard wil de regionale Bomenstichting Fraxinus Excelsior op zoek gaan naar 'verweesde' Koninginnebomen. Bomen die ooit officieel zijn aangeplant, maar die min of meer zijn vergeten en waar ook het naambordje al een tijd is verdwenen. Het is in ons land en ook in de regio Hoeksche Waard altijd een goede gewoonte geweest om tijdens officiële gelegenheden, die betrekking hebben op

het koningshuis, een boom te planten. Zo'n boom krijgt dan ook de naam van de desbetreffende koningin of prinses. (Bijvoorbeeld de Koningin Wilhelmina boom, of Koningin Juliana boom.) Helaas gebeurt het soms ook dat zulke, toch officieel aangeplante bomen min of meer in de vergetelheid 'verdwijnen'. Ze staan dan in een 'achteraf plantsoen' in een oudere wijk, of vandalen hebben het naambordje vernield.

Hoog tijd om zulke bomen eens in ere te gaan herstellen. Tenslotte zijn ze ooit met de beste bedoelingen aangeplant en in sommige gevallen zijn ze zelfs door Oranjeverenigingen betaald. De eerste twee 'verweesde' Koninginnebomen zijn reeds bekend. Die bleken in 's-Gravendeel te staan. Het gaat dan om de Koningin Beatrixboom en de Prinses Maxima boom. De gemeente Binnen-

maas is inmiddels al door de regionale bomenstichting attent gemaakt op deze beide bomen.

Maar ook in andere dorpskernen en gemeenten staan mogelijk nog zulke 'vergeten' Koninginnebomen. Hopelijk wil het publiek en bijvoorbeeld ook de historische verenigingen met tips mee helpen om zulke 'verweesde' bomen op te sporen en in kaart te brengen. Het gaat dan om 'officiële' Koninginnebomen, waar het aanduidingsbord om wat voor reden dan ook verdwenen is.

Men kan tips natuurlijk doorgeven aan Bomenstichting Fraxinus Excelsior, via het emailadres: fraxinus.excelsior@planet.nl. Natuurlijk kan men er ook voor kiezen om rechtstreeks de eigen gemeente attent te maken op zulke bomen.

AFSCHEID

Dick Bussing

HWL nam afscheid van twee vertrouwde websites.

Het was al eerder aangekondigd, maar daar is ie dan; de nieuwe website van HWL. Het is al weer 6 jaar geleden dat de vereniging startte met een tweede website nationaallandschap.nl, naast de vertrouwde hwl.nl. Ongeveer gelijktijdig met de opening van het Nationaal

Landschap Centrum in Numansdorp en de permanente expositie aldaar over nationaal landschap Hoeksche Waard. HWL was met deze initiatieven een van de eerste groene organisaties, die niet alleen zichzelf als actieve vereniging,

het koningshuis, een boom te planten. Zo'n boom krijgt dan ook de naam van de desbetreffende koningin of prinses. (Bijvoorbeeld de Koningin Wilhelmina boom, of Koningin Juliana boom.)

Helaas gebeurt het soms ook dat zulke, toch officieel aangeplante bomen min of meer in de vergetelheid 'verdwijnen'. Ze staan dan in een 'achteraf plantsoen' in een oudere wijk, of vandalen hebben het naamloordje vernield.

Hoog tijd om zulke bomen eens in ere te gaan herstellen. Tenslotte zijn ze ooit met de beste bedoelingen aangeplant en in sommige gevallen zijn ze zelfs door Oranjeverenigingen betaald. De eerste twee 'verweesde' Koninginnebomen zijn reeds bekend. Die bleken in 's-Gravendeel te staan. Het gaat dan om de Koningin Beatrixboom en de Prinses Maxima boom. De gemeente Binnen-

maas is inmiddels al door de regionale bomenstichting attent gemaakt op deze beide bomen.

Maar ook in andere dorpskernen en gemeenten staan mogelijk nog zulke 'vergeten' Koninginnebomen. Hopelijk wil het publiek en bijvoorbeeld ook de historische verenigingen met tips mee helpen om zulke 'verweesde' bomen op te sporen en in kaart te brengen. Het gaat dan om 'officiële' Koninginnebomen, waar het aanduidingsbord om wat voor reden dan ook verdwenen is.

Men kan tips natuurlijk doorgeven aan Bomenstichting Fraxinus Excelsior, via het emailadres:

fraxinus.exelsior@planet.nl

Natuurlijk kan men er ook voor kiezen om rechtstreeks de eigen gemeente attent te maken op zulke bomen.

AFSCHEID

Dick Bussing

HWL nam afscheid van twee vertrouwde websites.

Het was al eerder aangekondigd, maar daar is ie dan: de nieuwe website van HWL. Het is al weer 6 jaar geleden dat de vereniging startte met een tweede website nationaallandschaphw.nl, naast de vertrouwde hwl.nl. Ongeveer gelijktijdig met de opening van het Nationaal

Landschap Centrum in Numansdorp en de permanente expositie aldaar over nationaal landschap Hoeksche Waard. HWL was met deze initiatieven een van de eerste groene organisaties, die niet alleen zichzelf als actieve vereniging,

maar ook en vooral dat bijzondere landschap met nationaal en internationaal bijzondere kwaliteiten, gelegen tussen Randstad en Delta, promootte.

Nu het tijd werd voor een nieuwe modernere website, koos HWL voor een combinatie van beide websites, waar de bezoeker snel toegang krijgt tot zowel actuele informatie over de vereniging als het nationaal landschap. De boodschap aan de bezoekers van de nieuwe website verschilt eigenlijk niet van die van de beide oude sites: Samen werken aan beheer, bescherming en beleving van natuur en landschap, dat is het idee!

HWL geeft de bezoeker dus niet alleen informatie over de vereniging, de natuur en het landschap, maar roept de bezoeker op om mee te doen. Beleef het landschap, geef het landschap een stem, zijn slogans, die HWL nogal eens gebruikt om de mensen uit de Hoeksche Waard en ook daarbuiten aan te sporen. Ga er op uit, wees actief, kies uit het grote aanbod aan excursies, lezingen, cursussen, sluit je aan bij werk- en projectgroepengroepen, die het landschap beschermen, beheren en verder ontwikkelen. De site is daarbij een onmisbare hulpmiddel om persoonlijke keuzes te maken.

De website is zowel informatief (het is een zoekmachine voor actuele thema's van HWL en Hoeksche Waard), interactief (omdat je kunt reageren en zelf waarnemingen of reacties kan opgeven) en pro-actief (omdat het je stimuleert niet af te wachten, maar mee te denken, - te doen en - te werken).

De nieuwe website is nog volop in ontwikkeling. Rubrieken worden nog uitgebreid of actueel gemaakt. De website kreeg al nieuwe functies, zoals directe links naar filmpjes over de Hoeksche Waard (YouTube), HWL-pagina's op Facebook en Twitter. Het gebruik van foto's en video's zal nog toenemen: beelden zeggen soms meer dan teksten, is de opvatting van de webredactie. In de nabije toekomst zullen themagerichte webpagina's via uw smartphone gericht op QR-codes direct opvraagbaar zijn. Het documentatiecentrum van Klein Profijt kan straks digitaal via je eigen PC worden geraadpleegd.

Onderzoek je nieuwe website! Reageer of werk mee: webredactie@hwl.nl.

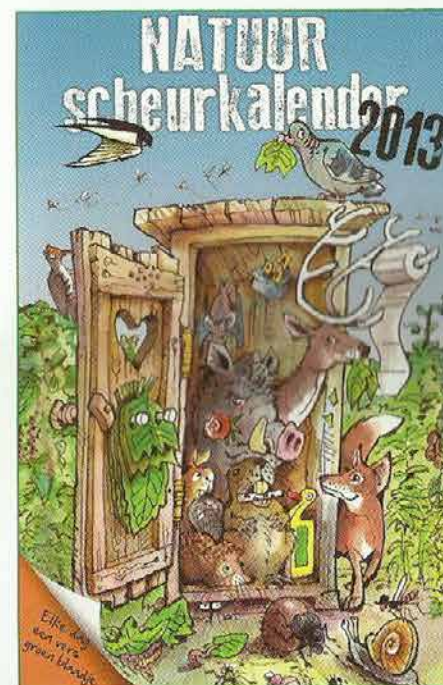

De website blijft bereikbaar via www.hwl.nl en www.nationaallandschap.nl.

DE NATUUR IN HUIS

Natuurscheurkalender 2013:

Wegens succes geprolongeerd: de Natuurscheurkalender van uitgeverij Landwerk. Ook in 2013 kun je weer genieten van 'elke dag een vers groen blaadje'. Iedere dag weer een weetje, ideeetje, raadsel, rijm, recept, tip voor een trip, anekdote of ander leuk verhaal over de natuur van de lage landen. Wil je een voorproefje, kijk dan op www.natuurscheurkalender.nl. Daar is de kalender te bestellen, maar hij is vanaf begin september ook gewoon te koop in de boekhandel.

Net als de vorige editie is het in de Natuurscheurkalender 2013 weer elke 'woensdag seizoensdag' en zijn er ongewone planten- en dierenweetjes op 'donderdag wonderdag'. Elk weekend een tip om eropuit te trekken, elke twee weken een dierennamenraadsel, en maandelijks de maandrijmen en wilde recepten voor 'eten uit de natuur'. Nieuw zijn het wekelijkse 'zin in vrijdag', over hoe je met al je zintuigen de natuur kunt beleven en de maandelijks 'belevissen van een Biesbosch bewoner. Ook nieuw is dat fans van de kalender een eigen stukje in konden sturen. Alleen de beste werden uitgekozen om een groen blaadje te vullen.

Nu helemaal mooi! Door de luchtige teksten en de humoristische illustraties biedt de kalender een dagelijkse portie natuur waar je vrolijk van wordt. Leuk detail: elke dag de tijden van zon op en zon onder, en daarnaast de vier belangrijkste maanstanden. En voor wie de kalender van 2012 al kent: die van 2013 ziet er weer heel anders - nog mooier - uit. Kortom, nu nog leuker, nog diverser, en nu met elke dag een vrolijke tekening. Met de Natuurscheurkalender 2013 barst de natuur je kleinste kamertje uit... De Natuurscheurkalender is een uitgave van Uitgeverij Landwerk en met veel plezier gemaakt door de mensen van Communicatiebureau de Lynx, tekenaar Henk van Ruitenbeek en vele andere enthousiaste schrijvers.

DE NATUUR IN HUIS

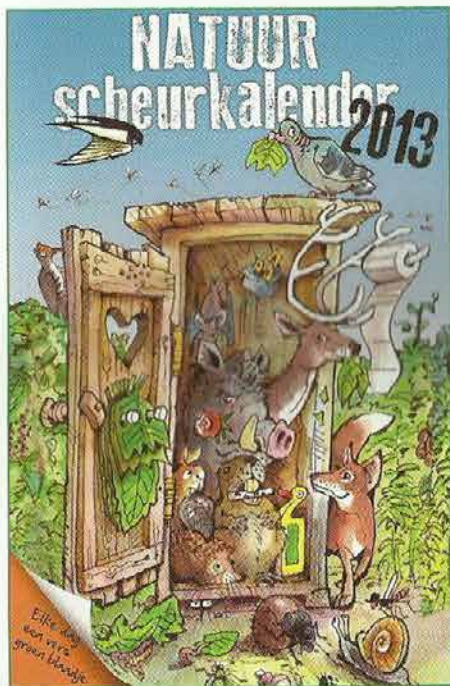
Natuurscheurkalender 2013:

Wegens succes geprolongeerd: de Natuurscheurkalender van uitgeverij Landwerk. Ook in 2013 kun je weer genieten van 'elke dag een vers groen blaadje'. Iedere dag weer een weetje, ideetje, raadsel, rijm, recept, tip voor een trip, anekdote of ander leuk verhaal over de natuur van de lage landen. Wil je een voorproefje, kijk dan op www.natuurscheurkalender.nl. Daar is de kalender te bestellen, maar hij is vanaf begin september ook gewoon te koop in de boekhandel.

Net als de vorige editie is het in de Natuurscheurkalender 2013 weer elke 'woensdag seizoensdag' en zijn er ongewone planten- en dierenweetjes op 'donderdag wonderdag'. Elk weekend een tip om eropuit te trekken, elke twee weken een dierennamenraadsel, en maandelijks de maandrijmen en wilde recepten voor 'eten uit de natuur'. Nieuw zijn het wekelijkse 'zin in vrijdag', over hoe je met al je zintuigen de natuur kunt beleven en de maandelijkse 'belevissen van een Biesbosch bewoner'. Ook nieuw is dat fans van de kalender een eigen stukje in konden sturen. Alleen de beste werden uitgekozen om een groen blaadje te vullen.

Nu helemaal mooi!

Door de luchtige teksten en de humoristische illustraties biedt de kalender een dagelijkse portie natuur waar je vrolijk van wordt. Leuk detail: elke dag de tijden van zon op en zon onder, en daarnaast de vier belangrijkste maanstanden. En voor wie de kalender van 2012 al kent: die van 2013 ziet er weer heel anders - nog mooier - uit. Kortom, nu nog leuker, nog diverser, en nu met elke dag een vrolijke tekening. Met de Natuurscheurkalender 2013 barst de natuur je kleinste kamertje uit... De Natuurscheurkalender is een uitgave van Uitgeverij Landwerk en met veel plezier gemaakt door de mensen van Communicatiebureau de Lynx, tekenaar Henk van Ruitenbeek en vele andere enthousiaste schrijvers.

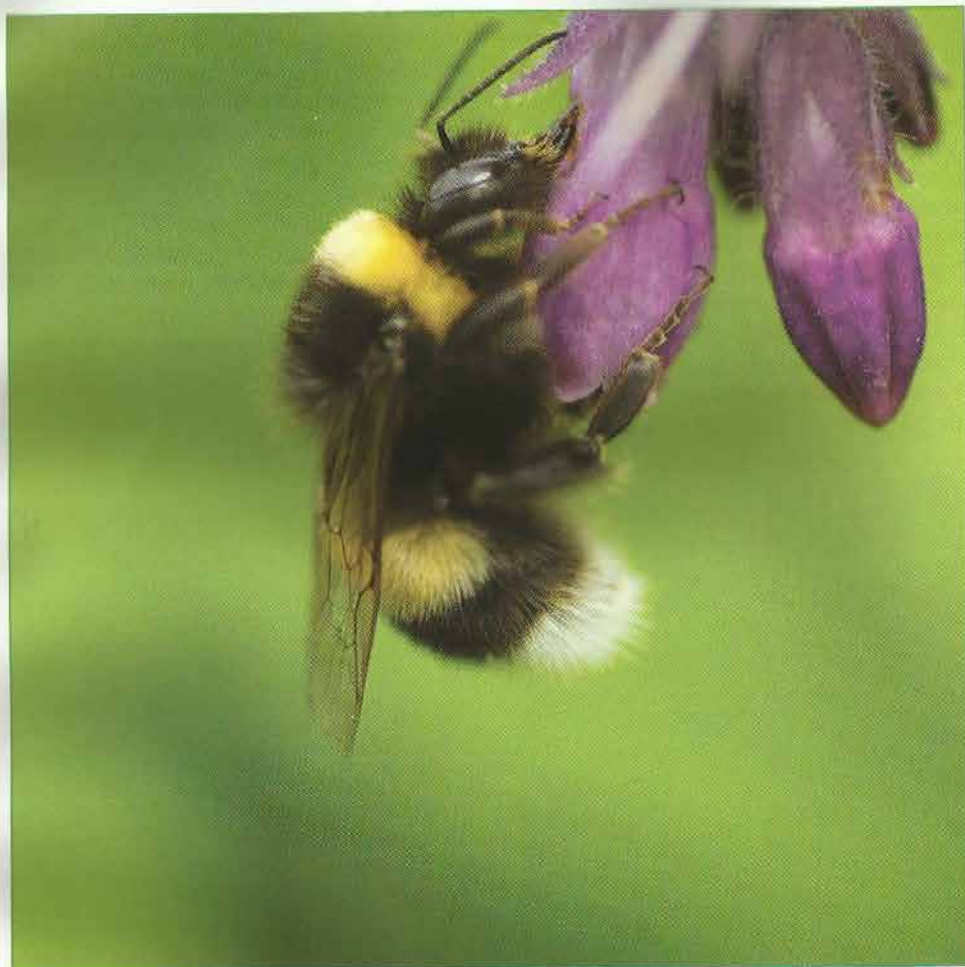

Foto: Leen de Zeeuw, lid fotowerkgroep

Excursies 2012

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
21-10-(zondag)	10.00 - 12.00	Trekvogels - Oosterse Bekade Gorzen	Eind van Schuringsehavenkade O.Z. / T-splitsing Lange Boomweg (bij silo's)
28-10(zondag)	14.00 - 16.00	Paddenstoelenexcursie op Hof van Moerkerken	Wilhelminastraat 66 3271 BZ Mijsheerenland
28-10(zondag)	14.00 - 16.00	Wandelen door tuinen van Hof van Moerkerken	Wilhelminastraat 66 3271 BZ Mijsheerenland
27-10-(zaterdag) 28-10 (zondag)	08.00 en 20.00	Twee maaldaags Openbare muizeninventarisatie - Klein Profijt	NBC Klein Profijt Zalmpad 11 3261 MD Oud-Beijerland
03-11 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Wandeleexcursie Korendijkse Slikken	Witte huis na bocht Westdijk te Korendijk
17-11(zaterdag)	14.00 - 16.00	Dorpswandeling door historisch Heinenoord	Parkeerterrein Streekmuseum te Heinenoord
01-12 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Moderne landbouw	locatie nog niet bekend; Zie tzt de persberichten van HWL
16-12 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Wandelen ten Zuid/Westen van 's-Gravendeel met een bezoek aan ... verrassing!	Verzamelpunt nog onbekend. Zie tzt de persberichten van HWL
29-12 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Oliebollenwandeltocht - Esscheplaat	Grote parkeerplaatsaan Buitendijk; ten Westen van Schenkeldijk en Wielweg te Strijen

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Excursies 2012

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
21-10-(zondag)	10.00 - 12.00	Trekvogels - Oosterse Bekade Gorzen	Eind van Schuringsehavenkade O.Z. / T-splitsing Lange Boomweg (bij silo's)
28-10(zondag)	14.00 - 16.00	Paddenstoelenexcursie op Hof van Moerkerken	Wilhelminastraat 66 3271 BZ Mijnsheerenland
28-10(zondag)	14.00 - 16.00	Wandelen door tuinen van Hof van Moerkerken	Wilhelminastraat 66 3271 BZ Mijnsheerenland
27-10-(zaterdag) 28-10 (zondag)	08.00 en 20.00	Twee maaldaags Openbare muizeninventarisatie - Klein Profijt	NBC Klein Profijt Zalmpad 11 3261 MD Oud-Beijerland
03-11 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Wandelexcursie Korendijkse Slikken	Witte huis na bocht Westdijk te Korendijk
17-11(zaterdag)	14.00 - 16.00	Dorpswandeling door historisch Heinenoord	Parkeerterrein Streekmuseum te Heinenoord
01-12 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Moderne landbouw	locatie nog niet bekend; Zie tzt de persberichten van HWL
16-12 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Wandelen ten Zuid/Westen van 's-Gravendeel met een bezoek aan .. verrassing!	Verzamelpunt nog onbekend. Zie tzt de persberichten van HWL
29-12 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Oliebollenwandeltocht - Esscheplaat	Grote parkeerplaatsaan Buitendijk; ten Westen van Schenkeldijk en Wielweg te Strijen

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Excursies 2013

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
20-01(zondag)	13.30 - 16.00	Ganzen en andere wintergasten in/bij de Korendijkse Slikken	Parkeerterrein Veerdienst Tiengemeten Nieuwendijk 1, 3284 KR Zd-Beijerland van daar carpoolen naar locatie
09-02 (zaterdag)	10.00 - 12.30	Dorpwandeling door Oud-Beijerland	Open Hofkerk Willem van Vlietstr. 2a, 3262 GM Oud-Beijerland
24-02 (zondag)	14.00 - 16.00	Wintergasten en grote grazers in Oeverlanden Hollands Diep	Parkeerplaats Oeverlanden nabij lichtopstand aan Buitendijk te Strijen-Sas
02 of 03 (zaterdag of zondag)	14.00 - 16.00	Bezoek aan Boerenbedrijf	datum en locatie nog onzeker; zie voor nadere info persberichten van HWL
24-03 (zondag)	09.50 - 13.20	Lentewandeling op Tiengemeten	Veerdienst Tiengemeten Nieuwendijk 1, 3284 KR Zuid-Beijerland (kosten veer voor eigen rekening) afvaart 10.00 en 13.10 u.

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

PRIKBORD

SNEL TE VINDEN:

Soms weet je niet waar je iemand kan vinden voor je probleem of vraag. HWL kent vele mailboxen. We noemen er een paar:

kantoor@hwl.nl

voor alle vragen over de bezoekerscentra, van verhuur tot activiteiten

excursies@hwl.nl

het adres voor informatie en aanmelden voor excursies met gidsen

arrangementen@hwl.nl

voor aanmelden van een bedrijfsuitje, een familiebijeenkomst in combinatie met een excursie, een dagje Hoeksche Waard met kinderen en zo meer

milieu@hwl.nl

voor al uw vragen over ruimtelijke ontwikkelingen in uw buurt of in het open landschap

communicatie@hwl.nl

voor alle werkgroepen die hun aankondiging voor een activiteit snel gepubliceerd willen hebben in media, websites, twitter, facebook e.d.

webredactie@hwl.nl

voor vragen of reacties aan de redactieleden en webmasters, die de website up-to-date houden.

SNEL TE VINDEN:

Soms weet je niet waar je iemand kan vinden voor je probleem of vraag. HWL kent vele mailboxen. We noemen er een paar:

kantoor@hwl.nl

voor alle vragen over de bezoekerscentra, van verhuur tot activiteiten

excursies@hwl.nl

het adres voor informatie en aanmelden voor excursies met gidsen

arrangementen@hwl.nl

voor aanmelden van een bedrijfsuitje, een familiebijeenkomst in combinatie met een excursie, een dagje Hoeksche Waard met kinderen en zo meer

milieu@hwl.nl

voor al uw vragen over ruimtelijke ontwikkelingen in uw buurt of in het open landschap

communicatie@hwl.nl

voor alle werkgroepen die hun aankondiging voor een activiteit snel gepubliceerd willen hebben in media, websites, twitter, facebook e.d.

webredactie@hwl.nl

voor vragen of reacties aan de redactieleden en webmasters, die de website up-to-date houden.

HWL

Hoekschewaards Landschap

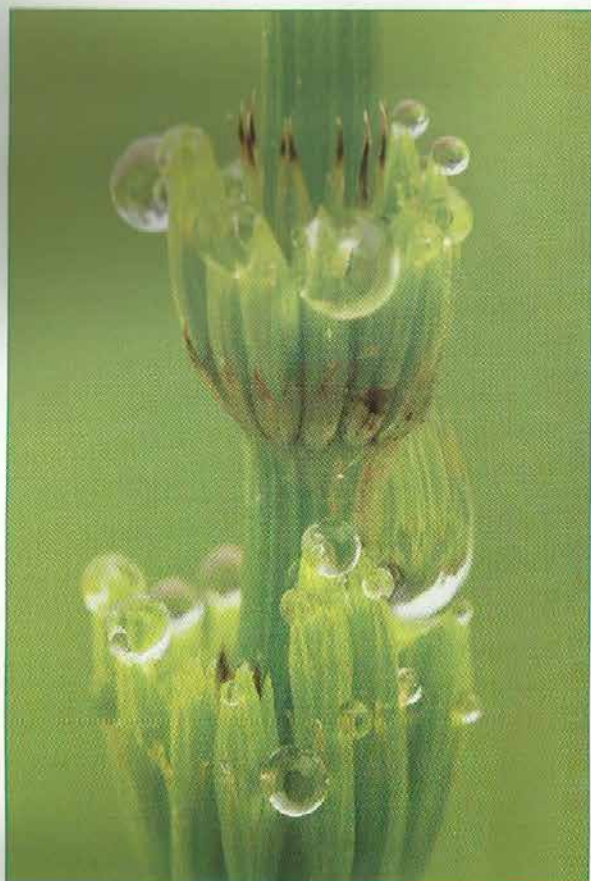
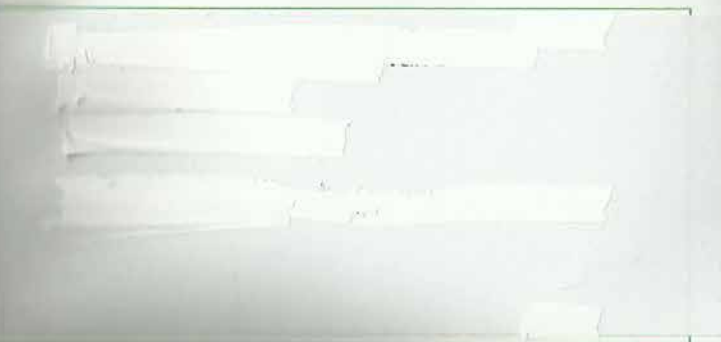

Foto: Marjon Kunst,
lid fotowerkgroep